

Pèl & Ploma



Els dibuixos d'aquest numero

El primer... ja s'heu: és un dibuix, com sempre, d'una noia maca. Ja s'han acabat les existències, i el numero que ve ja serà una altra tongada.

L'últim podria tenir com lletra allò que diuen els francesos: *Si jeunesse savait! Si vieillesse pouvait!!*



Carta de dintre

Cafè Continental, 3 Agost 1899.

Estimats amics de PEL & PLOMA: Veig que així que arriba l'estiu tots els diaris d'aquí s'omplen de cartes fetxades desde qualsevol poble, contant-nos unes cosasses que fan escriure. Sens dubte pera pendre el pols a l'opinió se recomana als corresponents de fóra que afalaguin a les colònies metropolitanas que pera fer economies i refer matelassos sen van a les boniques encontrades de la vora, on, lluny de tot esguart indiscret, poden continuar sense entrebancs les estirades de braços que són el pa de cada dia i que han donat renom barceloní (que ja és prou) al pla dels pintors rudimentaris. Com ja fa temps que dura i com ja la Primavera l'he passada fent de balleruc, aprofito l'estació pera estiuejar a les platjes seques que separen el casc antic del deliciós paradís conegut amb l'engrescador nom d'Ensanxe.

Ah! Si fossiu aquí! Que n veurieu de cosasses!!! D'ençà de l'any passat, com ha canviat l'encisador panorama que d'aquí estant se disfruta!!! L'arribada a l'establiment és ràpida i agradable, gracies a una xarxa de cordills per on corre el gas electric que fa moure un cotxer disfregat de maquinista, cargolant les manetes d'un *organillo* que no més toca una campana. D'aquesta sen sent el cant; però com no s'heu, tot-hom diu que se senten campanes i no se sap aon; joc de paraules que no per esser vell pert l'actualitat, ara que sen senten a dir tantes. A l'arribar, els moços... no s'mouen del lloc, i pera trobar una cadira teniu d'esperar que un senyor vell s'acabi el cafè, l'aigua am sucre, el sucre, l'aigua i la cullereta, o que una senyora s'empassi l'última gota d'un gelat perduda la fredor. Us asseieu, i ja sou a fóra; què dic a fóra! fins us podeu creure a l'estranger: allí s'enraona en català, castellà, francès, suís, alemany, anglès, suec i tota mena de llengües, mentres hi han estadants que les sapiguen. Molts cops arriba a tant la *babel* de l'establiment, que fins se sent parlar de Lleida, del nas i *americano*. I ara comença la diversió i les delícies estiuenques. Si ja passeu bé l'estona no fent res, no cal que us amohineu, que us vagarà bé prou de trobar d'aquesta feina. Si sou un esperit inquiet, assedegat de desconegut, allí teniu diaris de franc i pagant; a cada minut us veieu agradablement sorpresos per un clarinet gegantí, un cego que hi veu clar, sis cegos veritaders, coixos, mancos, cantaires, baladrers, que xiulen, rasquen, bufen, criden, gemeguen, glopejen paraules i mormolen versos de *cargolillo*. Què no us falta res: doncs us oferiran corbates, escura-dents, pipes, ungles, butxaques, botons, ganivets, diaris vells que nous no s'venien, diaris nous per la fetxa, remeis pels ulls de poll i trepitjades pera ls que no n tenen.

Mentrestant, el riu de pedra que passa per davant la platja seca se torna un torrent de mules, cavalls de carn, de vapor i kilosvats. Els torpeders de color de canari que pugen desbocats com si l'electricitat fos una mula, venen cada minut de Chicago, a jutjar pels modos de la tripulació: allò és una caixa plena de gent, replena, a vessar, fins am persones que ho són més o menos, agafades a qualsevol cosa. Lo més bonic és la caritat am que ls cotxers-maquinistes empenyen els cotxes de mules pera

salvar la costa perillosa de Canaletes. Entre-mig passen tartanes i tartanetes, cotxes *para un bautizo*, o carruatges den Binder, bicicletes, algun que altre automòbil d'aquells que semblen cotxes d'esguerrats; i per entre mig, corrent, fugint, saltant i espo-ruguint-se, sortejant les aixafades, les còsses i les empentes, els pobres que, essent-ho o no, van a peu per gust o per necessitat. Darrera d'aquest ideal de majoral, d'home del sigle, d'amic del progrés material, rambleja pacíficament la corrent policromada de les persones que fan el fondo inamovible de la ciutat: aquella mamà amb aquelles filles tant conegudes de tot-hom, però que ningú sap qui són; aquells joves que, no podent anar-hi, se vesteixen aquí com a Trouville o a Biarritz; el menestral de grossa cadena d'or i forta carnadura que s'treu el gec pera passar el pes de la calitxa; les modistes que cada dia s vesteixen més de gris, com a París, seguides fatalment per un Don Juan o un Joanet; els senyors que fan analisis psicologics, comparant els temps de la *Camancia* am els nostres dies, que també són seus; els que van als banys d'aigua bruta o n tornen acalorats; els que fan beguda aturant-se als kioscos, com les mosques a la mel; i contribuint a la general animació del quadro, uns nois que juguen a no vendre diaris, perquè sols criden quan no passa ningú; tota aquesta munió de pacífics ciutadants i l'altra meitat que deuria esser hermosa, van i venen, tomben i es deturen, am la tranquila confiança dels que saben que la pau està guardada per set o vuit classes de vigilancia.

De nit és altra cosa: a les nou hi ha un moment de repòs, que sols és relatiu, perquè els musics ambulants s'ensejen a demanar inutilment, pera no perdre la costum. Després torna la gent dels teatres, i sempre s troben persones aimants de l'aire lliure, pera passar la nit a la fresca dels trenta grauets que ara cauen.

Tot aquest brugit i moviment constitueix un cinematograf ben viu i veritat, al que fan de fonts les de Canaletes, fresques i regalades com les del Canigó; allí s trenquen cantis com fa cent anys, i fins sembla que ls mateixos sorges, amb altres vestits, diguin el seu patir a les eternes minyones que van vuidant inutilment l'aigua gemada.

I, així, igual cada dia, per variar, estiuejem a la platja seca del Cafè Continental els que per *fas* o per *nefes* no ns movem, a l'estiu, de Barcelona. De temps en temps passa algun extraordinari; però això no és cosa digna d'esser contada, i no vui abusar més de la vostra paciència. Sols vos diré que quan ve algun aixam estranger se detura al lloc de la Plaça de Catalunya, creient-se arribada als limits de la ciutat, o al *Champ de Mars*, com deien uns matalots francesos que s'hi posaren a fer grupos fotografics pera no fer nosa. M'adono, estimats amics, que és hora de sopar, i si voleu passar un dia divertit veniu de set a vuit cap aquesta platja, on vos oferirà bona beguda de Sant Bruno, amb aigua glaçada homeopatica, el vostre corresponal

SENYOR DOMINGO

Pel Teatre Líric

El propietari del Teatre Líric i dels milers de pams que volten l'antiga Sala Beethoven, sen ha desfet per raons que no ns pertanyen, però de totes maneres en ús del seu perfecte dret. Am molt bons fins alguns amics nostres li suplicaren que tornés de la primera decisió, oblidant allò del *cantin papers*, que ja estaven fets, sellats i firmats. D'altres, per tot comentari, s'han limitat a donar com a unica conclusió la que nosaltres donem al començament, és a dir, que l que posseeix una cosa pot desfer-se com li sembli convenient; fins s'han reforçat els arguments en pro i en contra am consideracions molt detallades, que entren de ple en assumptos que nosaltres no volem tractar.

Además dels que pregunen al venedor i dels que l'aproven, ens sembla que hi ha quelcom de més pera dir: la primera consideració, que és purament utopica, és la de l'evidencia de les poques forces artistiques am que contem, per la dispersió completa dels molts elements que hi han a Barcelona, tant en qualitat com en quantitat; però com les colles, colletes i personalitats tiren totes cap a cantons diferents, en un cas com el present sembla que no poguem fer res. Si en lloc de demanar i gemegar els que voldriem la conservació del teatre, ens poguessim entendre, fins hi haurien diners, braços i idees pera millorar-lo i fer-lo bon troç més artistic. Però demanar l'unitat d'esforç entre tanta gent que val i que gasta tantes forces aïslades és demanar un impossible, i mentres tant sembla que si s pert el Teatre

Ayuntamiento de Madrid

Líric sigui degut a l'impotència dels artistes i aficionats.

L'altre punt encara és més impossible, però no és utòpic: la persona o persones que han adquirit aquell bé de Déu de terreny deuen ésser gent rica, fins molt rica, i, per lo tant, deu suposar-se que saben lo que són teatres, figurar, lluir i fer-se l'objecte del reconeixement de tota una ciutat, gran en extensió, i que desitja ésser-ho en els seus fets. Potser són gent de gust, i aleshores tot aniria pels seus passos comptats; potser no han provat mai si n'enen, i allavors se podria ensajar de demostrar el goig moral i material que resulta d'un acte que no demana pas gaires sacrificis; potser fóra possible obtenir un resultat explicant, com és veritat, que val més un acte que perpetua el bon record d'un individu, que molts goigs i fruïments, exposats a perdre's de sobte per una tísia, un atac cerebral, l'asma, els tranvies elèctrics, les músiques de cegos i altres plagues del cos i de l'esperit. De totes maneres, no s'perdria res de demanar-ho, perquè, com se diu tant bé en català, el *no* ja l'hem. Si s'volia anar a l'economia s'podria deixar el teatre dintre l'cor de la manzana, posant l'escenari, que és petit i mesquí, aont ara hi ha l'vestíbol, reduir un xic la sala, que no s'pot omplir més que de franc o ensenyant-hi Napoleon, i així tot-hom quedaria content.

Com argument de força per a l'present projecte citaré l'cas del teatre de l'Eden de París, adquirit per una societat anònima i, per lo tant, sense llibertat d'acció (ni d'accions), sense cor i sense iniciatives generoses. Aterraren el gran teatre dels gimnastes, ballarines i altres generos de cafè-concert; els cafès, bars, galeries, salons i escales; però al topar am l'hermós teatre dels poetes la societat anònima s'va tornar humana, va sentir, va viure, fins, cosa estranya! va pensar en l'Art; i per bé d'ella, dels poetes i dels demés va respectar el pobre teatre, tot frisós de versos, que no donen res per cent, i avuy el que vulgui encara pot anar al teatre conservat (*Comédie parisienne*), que s'fa l'ullet am l'esperit artístic que respiren els mobles den Maple, que ha llogat quasi tots els magatzems. Així, d'un sol cop, aquest, pagant i guanyant diners, i el teatre, de franc i perdent-ne a voltes, l'Art no ha sortit d'on tantost l'en treu el martell de la societat anònima.

Per altra part, l'aprofitar lo que quedi del Líric per a refer-ne un nou teatre al Parc, em fa l'efecte de no donar cap resultat feliç i si sols afegir un penós *quiero y no puedo* més al que sen diu Palau de Belles Arts, a la galeria central, a la senyoreta d'esculptura am paraigües de llauna, als palaus buits, a la montanya de ciment i a totes aquelles coses mig arrunades ensems que inacabades, que m'encongeixen l'esperit si m' miro l' Parc de Barcelona, com quan, remenant trastos vells, me trobo amb el *pessebre* que guarnia quan jo era petit, i el veig ara que ja baixo l'altre vertent de la vida.

Dos presidents de circls artístics

El senyor Romero Robledo, que tants mals-de-cap s'ha buscat per a fer conèixer Barcelona i la nostra terra per tot arreu, és president del Circol Artístic de Madrid, que desde que compta am la seva protecció està esplendidament instalat, gracies als diners que sempre tenen en porta.

Havem sentit a dir que l' Circol Artístic de Barcelona tracta d'oferir la presidència d'honor al senyor batlle de Barcelona, don Bartomeu Robert, com justa i delicada contesta a l'atac de nervis de que fou víctima l' digne president del Circol de Madrid durant el curs d'una representació en el teatre del Congrés. Per a sangrar-se am salut, els d'aquí tindrien un bon metge, lo que sempre significa tenir el remei a casa. Pot comptar aquest acort amb els vots den *Pèl* i den *Ploma*.

L'Exposició de cartells a Madrid

Un estimat amic nostre i company d'ofici ns escriu dient que ell fou l'unic visitant a que fèiem referencia, com li assegurà l' marxant pocs moments abans d'anar-sen de Madrid. Per lo tant, allò del drapaire és bola. També ns diu que fou poc anunciat i que per això ningú acudí allí. Un altre corresponsal, am

gran cortesia, protesta de lo que ns digueren; però devem fer-li observar que amb allò que ns diu de l'exposició Nonell s'equivoca, perquè ho va vendre quasi tot.

Com la nostra voluntat era atiar l'afició i no fer enfadar inutilment, havem fet les rectificacions demanades pel nostre amic i per l'altre senyor. A tots dos agraïm les felicitacions i encoratjaments que dirigeixen al nostre semanari, assegurant-los que tenim forces per a temps, i que, sobre tot, en qüestions més o menys artístiques no s'escapará ni una rata, durant tot el llarg temps que pensem fer sortir el PEL & PLOMA, tant a pèl com a repèl.



Els pensionats a París

Els Estats Units han creat una serie de pensions esplendidament retribuïdes, per a que ls joves que tenen aspiracions artístiques puguin seguir, durant alguns anys, el moviment de París. Els que obtinguin els premis estaran baix la direcció oficial de l'Academia francesa de ciències morals i polítiques. Les pensions compendran no solament pintors, escultors, arquitectes i músics, sinó també escriptors. D'aquesta manera, mentre els savis de cartró van seguint la decadencia llatina, els homes practics de l'altra banda del mar enviaran el floret de la joventut anglo-saxona, per a aixamplar les seves intel·ligències, al contacte dels que fan la verdadera força i la gran llum de París. Entretant anem nosaltres omplint la fonda de Roma amb els que després inundaran el Museu Modern i més tard les golfes.

Se suscriu al PÈL & PLOMA

a Barcelona, en les llibreries de:

A can Parés, 3, Carrer de Petritxol.
L'Avenç, 20, Ronda de l'Universitat.
Verdaguer, 5, Rambla del Mig.
Duran i Bori, 30, carrer de Fernando.
López, llibreria espanyola, 20, Rambla del Mig.
Corne, llibreria francesa, 8 i 10, Rambla del Mig.
Piaget, llibreria francesa, 23, Rambla del Mig.
Cerveseria dels IV Gats, carrer de Montesión.
Kiosco Tasso, Pla de la Boqueria (venda a l'engròs).

a Gràcia, a can N'ubó, 91, carrer Major.

a Madrid, Pórticos de Apolo.

a París, l'on s'abonne chez:

Ed. Sagot, 39 bis, rue Châteaudun.
Boyveau & Chevillet, 22, rue de la Banque.
P. V. Stock, Galerie du Théâtre Français, 8, 9, 10 & 11, Palais Royal.
En vente dans tous les kiosques.

a London, Emile Pelletier, 56, Charlotte Street, Fitzroy Square.

Tots els dilluns i dimecres,
a les 10 de la nit.

Dijous i diumenges, a dos
quarts de cinc de la tarda.

Corrida de toros pels Putxi-
nel·lis, els divendres, a les deu
del vespre.

Funcions de broma per nois.

Se serveix beure i menjar a
totes hores.

PUCHINEL·LIS

4

gats

Pèl & Ploma ♦ Semmanari a 10 centims

Dibuïxat per R. CASAS ★ ADMINISTRACIÓ: 6, Passeig de Gracia, GRACIA-BARCELONA ★ Escrit per M. UTRILLO

~~~~~ SUSCRIPCIÓ ~~~~~

Barcelona, limits actuals, un any, 5 ptes. ● Resto de España, un año, 6 ptas. ● Union postale universelle, un an, 7'50 fr
Tots els subscriptors tenen dret al cartell anunciador. Números atrassats, 25 centims

